

Κριτικά σχόλια στο βιβλίο του κ. Γεωργίου Βυθούλκα: «Μαρτυρία για την Ομοιοπαθητική Ιατρική και τη σχέση της με την Ορθοδοξία» (Κωνσταντίνος Γ. Καρακατσάνης, τ. Καθηγ. Πυρηνικής Ιατρικής της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ.)

Date : Ιουλίου 27, 2017

Γενικά σχόλια

Στό προσφάτως έκδοθέν βιβλίο του μέ τίτλο «Μαρτυρία για την Όμοιοπαθητική Ιατρική και τη σχέση της με την Όρθοδοξία» **ό κ. Γεώργιος Βυθούλκας** (ΓΒ, στό έξῆς) **ισχυρίζεται ότι:**

1. Α. «*Η Όμοιοπαθητική είναι μία καθαρά Ιατρική ἐπιστήμη*» (σελ.1) .

Όπως, όμως, ἀποδεικνύεται στή συνέχεια, οί βασικές ἀρχές ἐπί τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ Όμοιοπαθητική (ΟΠ, στό έξῆς) ἀντιβαίνουν σέ βασικές ἀρχές καί νόμους τῆς ἐπιστήμης -ιδιαίτερα τῆς Φυσικῆς καί τῆς Χημείας-, ὅπως ἀποδεικνύεται καί ἀπό τά ἀκόλουθα παραδείγματα:

1. Τά πλεῖστα ὁμοιοπαθητικά φάρμακα (οπφ, στό έξῆς) στίς ἀραιώσεις στίς ὁποῖες *συνήθως* δίνονται **δέν περιέχουν οὔτε ἓνα μόριο τῆς οὐσίας (ιατρικῆς ὕλης), ἡ ὁποία ὑπῆρχε στό ἀρχικό («μητρικό») διάλυμα ἢ ἐναιώρημα. Ἐπομένως**, ἐφόσον τό χορηγούμενο «οπφ» περιέχει μόνον τό διαλυτικό μέσον καί καθόλου ἀρχική οὐσία, **δέν εἶναι δυνατόν νά ἔχη αὐτό ὁποιαδήποτε χημική δράση οὔτε ὁποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα.** Παρά ταῦτα, παρά πᾶσαν ἔννοιαν ἐπιστημονικῆς λογικῆς καί ἐμπειρίας, οί ὁμοιοπαθητικοί **ισχυρίζονται** ὅτι τά «οπφ» ἔχουν θεραπευτικά ἀποτελέσματα καί μάλιστα τόσον ἐμφανέστερα ὅσον μεγαλύτερη εἶναι ἡ ἀραίωση!
2. **Ἰσχυρίζονται οί ὁμοιοπαθητικοί ὅτι μέ τή «δυναμοποίηση»** (ἀραίωση καί κρούση τοῦ διαλύματος -τό ὁποῖο *συνήθως* δέν περιέχει οὔτε ἓνα μόριο τῆς προστεθείσης οὐσίας (ιατρικῆς ὕλης)- ἐπί σκληρῆς ἐλαστικῆς ἐπιφάνειας ἢ μέ τή διαδοχική τριβή τῶν μή διαλυομένων οὐσιῶν) **«ἐκπνευματίζεται» ἢ ὕλη καί ἀναδεικνύεται ἡ «πνευματοειδής» φύση (πεμπτουσία) τοῦ φαρμάκου.** Γράφει πρό ἐτῶν ὁ συγγραφεύς τοῦ πονήματος: «Στήν Ομοιοπαθητική γινόμεστε μάρτυρες τῆς εκπληκτικῆς ἰασης που μπορεῖ νά

επιφέρει η δυναμοποιημένη θεραπεία. Με αυτό το σκεπτικό οδηγούμαστε σε κάτι που έγραψε αιώνες πριν ο φημισμένος θεραπευτής Παράκελσος: Η Quitessence (πεμπουσία) είναι αυτό που βγαίνει από μία ουσία ...και εξαγνισμένη στον υπέρτατο βαθμό αποκτά ασυνήθιστες δυνάμεις και έχει την ικανότητα να καθαρίζει το σώμα»[1]. **Οι θεωρήσεις αυτές εύρισκονται εκτός πάσης επιστημονικής λογικής και παραπέμπουν εὐθέως σέ γνώμες τῶν ἀλχημιστῶν καί σέ γραπτά τοῦ Ἑρμῆ τοῦ Τρισμέγιστου[2]. Ἡ ἴδια ἄλλωστε ἄποψη, περί «ἐκπνευματισμοῦ τῆς ὕλης» διατυπώνεται σαφῶς στοὺς ἀφορισμοὺς 269, σχόλιο β καί 270 στό ΟΡΓΑΝΟΝ[3] τοῦ Hahnemann.**

- 3. Προκειμένου νά αιτιολογήσουν οἱ ὁμοιοπαθητικοί τήν χρησιμοποιούμενη ἀπό αὐτούς τεχνική τῆς «δυναμοποιήσεως», ισχυρίζονται ὅτι τό διαλυτικό μέσον (νερό) σχηματίζει μοριακά δίκτυα «ἐγχαραγμένα» μέ πληροφορία, ἡ ὁποία ἔχει ἐξαχθῆ ἀπό τήν ἰατρική ὕλη καί ὅτι ἡ πληροφορία αὐτή ἐπιμένει ἀκόμη καί σέ ἐκεῖνα τά ὑπερ-αραιωμένα διαλύματα, τά ὁποία συνήθως δέν περιέχουν πλέον μόρια τῆς ἰατρικῆς ὕλης· ἢ, μέ ἄλλη διατύπωση θεωροῦν ὅτι τό νερό **διαθέτει (ἐπιλεκτική) μνήμη καί μεταβιβάζει τίς ιδιότητες τῆς ἀρχικῆς οὐσίας σέ ἄλλα μόρια διαλύτου τῶν ὑψηλότερων δυναμοποιήσεων!** Σύμφωνα μέ τίς θεωρήσεις αὐτές, ἡ μηχανική κίνηση (δόνηση) μεταβάλλει τίς ἐνδογενεῖς ιδιότητες τοῦ ὕδατος, ἐξάγει πληροφορίες ἀπό τήν ὕλη καί ἐπιπροσθέτως ἀπελευθερώνει ἐνέργεια, ἡ ὁποία συγκρατεῖ τά μόρια τοῦ ὕδατος σέ μία ἀφύσικη συμπεριφορά. **Οἱ βασικές ἀρχές τῆς Θερμοδυναμικῆς εἶναι ἀντίθετες μέ τούς ισχυρισμούς αὐτούς** καθόσον ἡ ἐνέργεια παραμένει σταθερή μόνον ἐντός ἀπομονωμένων συστημάτων, προϋπόθεση πού δέν ισχύει γιά τά «δυναμοποιημένα» «θεραπευτικά» σκευάσματα[4].**
- 4. Ὁ Hahnemann γράφει** στόν πρόλογο τοῦ «ΟΡΓΑΝΟΥ» ὅτι: «Οἱ ἀρρώστεις δέν μποροῦν νά πάψουν νά εἶναι... (πνευματοειδεῖς) δυναμικές διαταραχές των αισθήσεων καί των λειτουργιῶν τῆς πνευματοειδούς μας ζωῆς... **Οἱ αἰτίες των ασθενειῶν μας δέν μποροῦν νά εἶναι υλικές... Μία ἐπιστολή πού γράφτηκε στο δωμάτιο ἀρρώστου ἀπό πολύ μακριά, μεταβίβαζε πολύ συχνά στόν ἀναγνώστη τήν ἴδια μολυσματική ἀρρώστια** (ἡμέτερη ἢ ὑπογράμμιση μέ παχέα τυπογραφικά στοιχεῖα)»[5]. Εἶναι δυνατόν νά θεωρηθῆ ἐπιστημονική αὐτή ἡ ἄποψη τῆς ΟΠ;

Ἀπό τά ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι οἱ ὑποθέσεις πού διατυπώνονται ἀπό τούς ὑποστηρικτές τῆς ΟΠ κρίνονται ὡς ἀντι-επιστημονικές καί ὅτι οἱ θεμελιώδεις νόμοι τῆς Φυσικῆς καί τῆς Χημείας ἀκυρώνουν τήν ὁποιαδήποτε πιθανότητα ὑπάρξεως φυσικῆς ἐνεργείας στά ὁμοιοπαθητικά φάρμακα. **Ἐπομένως, ἡ ΟΠ δέν ἔχει χαρακτηριστικά, ὅπως αὐτά πού προσιδιάζουν σέ ἐπιστήμη!**

Β. «Οἱ Ἅγιοι Πατέρες τοῦ 19ου καί τοῦ 20οῦ αἰῶνος υἰοθέτησαν ὡς ἐπιστήμη

τήν σύγχρονη Όμοιοπαθητική Ίατρική καί φρόντισαν γιά τή διάδοση καί αποδοχή της» (σελ. 1-2)..

Ο άνωτέρω ισχυρισμός είναι όλως άνακριβής γιά τούς ακόλουθους λόγους:

1. **Οί όμοιοπαθητικοί υποστηρίζουν ότι, προκειμένου νά θεραπευθῆ μία νοσηρή κατάσταση (όμοιο), είναι άπαραίτητο νά δοθῆ φάρμακο, τό οποίο προκαλεῖ σέ υγιεῖς παρόμοια** (μέ έντονότερα, μάλιστα, συμπτώματα, κατά τόν Hahnemann -άφορισμοί 29, 148 καί 158 στό ἔργο του "ORGANON") **νοσηρή κατάσταση (όμοιο).**

Εἶναι πασιφανές ότι όταν οἱ Άγιοι αναφέρονται στή θεραπεία τοῦ όμοίου μέ τό όμοιον, οὐδόλως ύπονοοῦν τόν νόμο τῶν όμοίων, ὅπως αὐτός κατανοεῖται από τούς όμοιοπαθητικούς. έννοοῦν ότι ἡ θεραπεία τοῦ πεπτωκότος ανθρώπου (άνθρώπινης φύσεως) ἐπιτεύχθηκε διά τῆς προσλήψεως ὑπό τοῦ Κυρίου τῆς (ἄνευ διαβλητῶν παθῶν) ανθρώπινης φύσεως, τήν όποίαν καί ἐθέωσεν. **Ἡ θεραπεία αὐτή ἐπετεύχθη στήν πραγματικότητα διά τοῦ ἄκρως άνομοίου, διά τῆς άκτίστου Θεότητος[6], ἡ όποία ἐθέωσεν τήν προσληφθεῖσα ανθρώπινη φύση!**

2. **Αποδοχή τῆς άπόψεως ότι οἱ Άγιοι Πατέρες τοῦ 19ου καί τοῦ 20οῦ αἰῶνος υἰοθέτησαν ὡς ἐπιστήμη τήν σύγχρονη Όμοιοπαθητική Ίατρική, θά ἐσήμαινε ότι Αὐτοί άπεδέχοντο τόν ισχυρισμό τῆς ΟΠ ότι τά ψυχικά πάθη ("όμοιον") θεραπεύονται μέ τή χορήγηση φαρμάκων, τά όποία προκαλοῦν παρόμοια ψυχικά πάθη ("όμοιον") στους υγιεῖς!** Ἡ άποψη αὐτή δέν εἶναι δυνατόν νά γίνῃ άποδεκτή, διότι αὐτό θά ἐσήμαινε ότι τά άγιαστικά μέσα καί Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας θεραπεύουν διά τῆς προκλήσεως παρομοίων παθῶν, **άποψη ἡ όποία συνιστᾷ βλασφημία[7]!** (βλ. κατωτέρω).
3. Εἶναι ἐπίσης σημαντικό νά ὑπογραμμισθῆ, ὅπως προκύπτει από τή μελέτη τῶν πηγῶν, ότι σέ πολλές περιπτώσεις, **όταν οἱ Άγιοι (Ρῶσοι) όμιλοῦσαν γιά ΟΠ, έννοοῦσαν τή φυτοθεραπεία, ἡ όποία οὐδεμία σχέση εἶχε μέ τά «δυναμοποιημένα» όμοιοπαθητικά φάρμακα (βλ. κατωτέρω).**
4. Από τή μελέτη τῶν όμοιοπαθητικῶν φαρμάκων, τά όποία περιέχονται στίς διάφορες Materia Medica (Φαρμακολογίες όμοιοπαθητικῶν φαρμάκων), προκύπτει ὁ ισχυρισμός ότι τά πλεῖστα όμοιοπαθητικά φάρμακα, χορηγούμενα σέ υγιεῖς, ἐκλύουν διάφορα συμπτώματα, μεταξύ τῶν όποίων περιλαμβάνονται καί ἐκεῖνα, τά όποία παρατηροῦνται, όταν διεγείρονται τά πάθη τῶν ανθρώπων, ὡστε πολλές πνευματικές νόσοι, οἱ όποῖες εἶναι γνωστές στήν Ἐκκλησία, νά συνδέωνται μέ όμοιοπαθητικά φάρμακα[8]. **Τοιουτοτρόπως -γιά νά νά αναφέρωμε ἐλάχιστα μόνο παραδείγματα- μέ τό Gallium Acidum θεραπεύουν οἱ όμοιοπαθητικοί**

τήν παιδική ζήλεια μέ μή έλεγχόμενη συμπεριφορά[9], ένώ χορηγοῦν τό Sulfur επί έγωϊστῶν οί όποιοι νομίζουν ότι γνωρίζουν τά πάντα[10]. Ο συγγραφεύς τοῦ πονήματος αναφέρει ότι έθεράπευσε άσθενή, ή όποία έπασχε από αϊσθημα άνωτερότητος μέ τή χορήγηση Platinum, όποτε τό «έγώ της ξεφούσκωσε»[11]! Ο ίδιος αναφέρει επίσης ότι έθεράπευσε λεσβία μέ τή χορήγηση τοῦ όμοιοπαθητικοῦ φαρμάκου Nux Vomica σέ άραίωση 10 M[12].

Γ. «Τά επίμαχα σημεία τῶν βιβλίων [τ]ου έχουν έπαναδιατυπωθεῖ» (σελ. 2).

Δέν πληροφορεῖ ό συγγραφεύς τοῦ πονήματος αὐτοῦ ποῖα εἶναι «τά επίμαχα» σημεία τῶν βιβλίων του, τά όποία επανεδιτύπωσε πρός διόρθωση τῶν «ήμαρτημένων» (άσυμβάτων μέ τήν Όρθόδοξη Θεολογία καί Άνθρωπολογία). Διότι έχομε τήν άποψη ότι **δέν θεραπεύονται οί τελείως άσύμβατες μέ τήν Όρθόδοξη Θεολογία θέσεις τοῦ συγγραφέως μέ διόρθωση «σημείων», αλλά μέ άπάλειψη πολλῶν, μεγάλων καί ούσιωδῶν ένοτήτων μέ τίς όποιες στήν πραγματικότητα άκυρώνονται όλες οί βασικές θεωρητικές άρχές καί οί πρακτικές τῆς κλασσικῆς ΟΠ, όπως καί άλλων συγγενῶν μέ αὐτήν μεθόδων.** Παραδείγματα τέτοιων, άσυμβάτων μέ τήν Όρθόδοξη θεολογία, θέσεων εἶναι καί τά ακόλουθα:

α. Ότι ή «ζωτική δύναμη» (έννοια στήν όποίαν ή ΟΠ άποδίδει ιδιότητες, τίς όποιες ή Όρθόδοξη Θεολογία άποδίδει στήν ψυχή) άποτελεῖ άλλη έκφραση τοῦ ηλεκτροδυναμικοῦ πεδίου τοῦ σώματος καί ότι ή όμοιοπαθητική θεραπεία επιτυγχάνεται μέ τή διέγερση τοῦ δυναμικοῦ επιπέδου τοῦ σώματος υπό τοῦ όμοιοπαθητικοῦ φαρμάκου[13].

β. Ότι ή νόσος εἶναι τό άποτέλεσμα τοῦ άποσυντονισμοῦ τῆς «ζωτικῆς δυνάμεως» τοῦ οργανισμοῦ καί ότι μέ τά «δυναμοποιημένα» όμοιοπαθητικά φάρμακα επιτυγχάνεται θεραπεία άκόμη καί τῶν διανοητικῶν καί ψυχικῶν νόσων (γιά τίς όποιες, σημειωτέον, οί όμοιοπαθητικοί υποστηρίζουν ότι όλες σχεδόν δέν εἶναι τίποτε άλλο από σωματικές άρρώστιες (άφορισμός 215)[14]. Άκόμη ισχυρίζονται ότι ή ΟΠ «σώζει πραγματικά ψυχές ...και βοηθά τον άνθρωπο να έλθει σε επαφή με τον Θεό»[15].

γ. Ότι μία από τίς μεθόδους επηρεασμοῦ τοῦ δυναμικοῦ πεδίου εἶναι καί ή «δι' επιθέσεως των χειρῶν από ένα υψηλής πνευματικῆς στάθμης άτομο ... που στήν πραγματικότητα εἶναι κανάλι παγκόσμιων ενεργειῶν»[16].

Εἰδικά σχόλια (στίς επί μέρους ένότητες τοῦ γενικοῦ μέρους)

Α. «Ιστορική άναδρομή» (σελ.3)

1. Ἡ ἀναφερόμενη ἀρχαιοτάτη πρακτική τῆς θεωρούμενης θεραπείας τῆς μελαγχολίας μέ τόν ἐλλέβορο ἀποτελεῖ παράδειγμα ἀπλῶς φυτοθεραπείας, ἡ ὁποία οὐδεμία σχέση μπορεῖ νά ἔχη μέ τή χορήγηση τῶν «δυναμοποιμένων» ὁμοιοπαθητικῶν φαρμάκων τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς.
2. **Ὁ Ἱπποκράτης** διετύπωσε τήν ἀρχή τῆς «θεραπείας τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο» γιά ὀρισμένες νόσους, ἀλλά **οὐδέν ἀναφέρει γιά «δυναμοποίηση», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πρακτική ἄνευ τῆς ὁποίας δέν νοεῖται ὁμοιοπαθητική ἐφαρμογή!**

Περαιτέρω, ὁ Ἱπποκράτης στό βιβλία του «Περί Φυσῶν» καί «Περί Ἱερᾶς Νόσου» **ἀναφέρει καί τήν ἀντίθετη ἀρχή, δηλαδή τή θεραπεία διά τῶν ἐναντίων**[17]. Τό τελευταῖο αὐτό δέν τό γνωρίζουν οἱ ὁμοιοπαθητικοί; Γιατί τηροῦν σιγή γιά τή θέση αὐτή τοῦ Ἱπποκράτους;

3. **Ὁ συγγραφεύς τοῦ πονήματος ἀρνεῖται τό ἐνδεχόμενο νά εἶχε λάβει ὁ Hahnemann τήν ἰδέα τῆς «θεραπείας τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο» ἀπό τόν Παράκελσο** καί θεωρεῖ αὐτή τήν ἄποψη σκευωρία τῶν ἐναντιουμένων στήν Ὁμοιοπαθητική. Ἀπορεῖ κάποιος γιά τόν κατάλληλο τρόπο σχολιασμοῦ αὐτῆς τῆς θέσεως τοῦ συγγραφέως, ὅταν **ὁ ἴδιος σέ βιβλίο του -ἀναιρῶν τήν ἰδική του τοποθέτηση-** γράφει:[18] «...ἡ εκπληκτική ἴαση τῆς «δυναμοποιημένης θεραπείας» ἀνάγεται στόν "φημισμένο θεραπευτή" Παράκελσο», υἱοθετῶν ἐπομένως **τήν ἐπίδραση τοῦ Παρακέλσου ἐπί τοῦ Hahnemann.**
4. Ἡ θεώρηση ὅτι ἡ «θεραπεία τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο» εἶναι νόμος φυσικός ἀποτελεῖ ἰσχυρισμό τῶν ὁμοιοπαθητικῶν, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμία, ἔστω, ἔνδειξη στηρίζεται.
5. Ἐντυπωσιάζει ἡ ἄποψη τοῦ συγγραφέως ὅτι ἡ ἰατρική σκέψη καί ἡ ὀρολογία τοῦ Hahnemann εἶναι ἀπόλυτα σύμφωνη μέ ὅσα ἔχουν διδάξει οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας (σελ. 10). **Εἶναι δυνατόν ἕνας Λουθηρανός καί μετέπειτα δεῖσθης (ὅπως ἀναφέρεται ἀπό τούς βιογράφους του ὁ Hahnemann) -ὁ ὁποῖος θαυμάζει τόν Κομφούκιο καί ἀπορρίπτει τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό[19] ἀποκαλώντας Του μάλιστα συναισθηματία, ὀραματιστή (arch-enthusiast, arch-visionary) νά ἔχη, ἔστω καί στά ἀφορῶντα σέ μόνη τήν ἀνθρωπολογία, ἀπόλυτα σύμφωνες ἀπόψεις μέ τούς Πατέρες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας;**
6. Ἐντυπωσιάζει ἡ ὁμολογία τοῦ συγγραφέως (δύο φορές μάλιστα καταχωρισθεῖσα, ἰδέ σελ. 10 καί 14) ὅτι «διαστρεβλώσεις γύρω ἀπό τήν φιλοσοφία τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς ...διείδυσαν σέ βιβλία γιά τήν Ὁμοιοπαθητική ὅπως καί σέ δικά [τ]ου βιβλία, διότι δέν ἔγιναν ἀντιληπτές»! **Γιατί ἀοριστολογεῖ καί δέν κατονομάζει τίς «διαστρεβλώσεις» αὐτές, ὥστε νά γνωρίζουν οἱ ἀναγνώστες ποιές εἶναι οἱ**

«διαστρεβλώσεις» τίς όποιες απέρριψε και ποιες άκριβώς είναι οι τρέχουσες φιλοσοφικές πεποιθήσεις του περί τής ΟΠ; Η διεϊσδυση τών «διαστρεβλώσεων» στά ιδικά του βιβλία, τά όποια ύπογράφει, ποϋ όφείλετο;

7. Ο συγγραφεύς τοϋ πονήματος ισχυρίζεται ότι «...ή ζωτική δύναμις και ένέργεια, είναι έννοιες στίς όποιες στηρίζεται ή Όμοιοπαθητική, οι όποιες άπόλυτα θεμελιώνονται στην άγιογραφική και άγιοπατερική θεολογία», καθώς και ότι όσοι τόν κατηγοροϋν «άπλώς παραποιοϋν τήν έννοια» όσων γράφει. **Η φιλοσοφία τής ΟΠ, όταν αναφέρεται στην έννοια τής ζωτικής δυνάμεως, τής προσδίδει χαρακτηριστικά, τά όποια ή Όρθόδοξη Θεολογία άποδίδει στην ψυχή τοϋ άνθρώπου.** Ο συγγραφεύς όμως τοϋ σχολιαζόμενου βιβλίου, όπως και οι Hahnemann, Kent και άλλοι όμοιοπαθητικοί οϋδαμοϋ αναφέρονται στην ψυχή τοϋ άνθρώπου οϋτε, έστω, ύπονοοϋν, αύτήν, όταν αναφέρωνται στή ζωτική δύναμη. **Αντιθέτως, ό συγγραφεύς τοϋ πονήματος θεωρεί ότι ή ζωτική δύναμη έχει φύση παρόμοια μέ εκείνη ενός ήλεκτροδυναμικού πεδίου,** ότι τά διάφορα νοσηρά συμπτώματα προέρχονται άπό διαταραχές τοϋ πεδίου αύτοϋ και ότι ή θεραπεία έπιτυγχάνεται, όταν ή συχνότητα δόνησης τοϋ ήλεκτροδυναμικού πεδίου συμπέσει μέ τή συχνότητα δόνησης τοϋ χορηγουμένου όμοιοπαθητικοϋ φαρμάκου[20]. **Μέ άλλες λέξεις ύποστηρίζει έπιπροσθέτως ότι οι ψυχικές ασθένειες τοϋ άνθρώπου είναι δυνατόν νά θεραπευθοϋν μέ τήν μεταβολή τών φυσικών παραμέτρων τοϋ ήλεκτροδυναμικού πεδίου τής ζωτικής δυνάμεως.**

Πώς είναι δυνατόν νά ισχυρίζεται ό συγγραφεύς τοϋ πονήματος ότι ή ιατρική σκέψη και ή όρολογία τοϋ Hahnemann είναι άπόλυτα σύμφωνη μέ όσα έχουν διδάξει οι Άγιοι Πατέρες τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, άφοϋ άπό τά προαναφερθέντα είναι πασίδηλον ότι αυτές οι άπόψεις του οϋδόλως είναι συμβατές μέ τήν θεολογία και μάάλιστα τήν Όρθόδοξη!

8. Δέν έχει άμεση, προσωπική μαρτυρία ό γράφων τά σχόλια αύτά σχετικά μέ τήν θέση για τήν ΟΠ τοϋ Άγίου Πορφυρίου τοϋ Καυσοκαλυβίτου και τοϋ Γέροντος Έφραίμ τοϋ Κατουνακιώτου. **Όσον άφορᾶ, όμως, στή θέση τοϋ Όσίου Παΐσιου τοϋ Άγιορείτου-μέ τόν όποϊον ό ύπογράφων είχε πνευματική έπικοινωνία επί δέκα έννέα σχεδόν έτη-, ό Όσιος είχε άρνητική και άπορριπτική στάση για τή χρήση τής ΟΠ.**

Έπιπροσθέτως, ύπάρχει ή άκόλουθη, λίαν άξιόπιστη, μαρτυρία άπό τόν πολύ γνωστό Έρομόναχο Άγιορείτη, π. Ευθύμιο (τοϋ Έροϋ Κελλίου τής Άναστάσεως, στην Καψάλα), πνευματικό τέκνο τοϋ ιδίου Όσίου Πατρός: "Εΐχαν έπισκεφθῆ τόν Όσιο τούς τελευταίους μήνες τής ζωής του, στό Έροϋ Ήσυχαστήριο «Άγιος Ίωάννης ό Θεολόγος», στή Σουρωτή Θεσσαλονίκης, ένας ιατρός μέ τόν Πνευματικό του. Ό

Πνευματικός συνέστησε τόν ιατρό στον Όσιο. Ο Όσιος έρωτησε τόν ιατρό ποία ειδικότητα έχει· όταν εκείνος του είπε ότι είναι όμοιοπαθητικός, ο Όσιος στενοχωρήθηκε και τόν απέπεμψε λέγοντας: «φύγε-φύγε»"! Η ως άνω μαρτυρία αποκτᾶ ιδιαίτερη βαρύτητα, δεδομένου ότι ο ίδιος ο "παθών" ιατρός έπληροφόρησε τόν π. Εύθύμιο περί του συμβάντος. **Πώς ισχυρίζεται ο συγγραφέας του πονήματος τό αντίθετο;** Είχε συναντήσει τόν Όσιο Παΐσιο και του έδωσε τέτοια διαβεβαίωση;

Όπως είναι εύνοητο, **ή παρεχόμενη υπό του συγγραφέως άκρως άνακριβής και άτεκμηρίωτη πληροφορία** σχετικῶς με τή θέση του Οσίου Παΐσιου για τήν ΟΠ - **θέτει εις άμφισβήτηση και άλλες πληροφορίες του συγγραφέως.** Η άνωτέρω άνακριβής πληροφορία δέν είναι ή μόνη· άνακριβείς πληροφορίες δίδει ο συγγραφέας του πονήματος και για τίς θέσεις και πρακτικές Ρώσων Αγίων, τούς όποιους αναφέρει, όπως π.χ. για τόν Άγιο Ίερομάρτυρα Σεραφείμ.

9. **Τοιουτοτρόπως, οι πληροφορίες πού δίνει ο συγγραφέας του πονήματος για τόν Άγιο Ίερομάρτυρα Σεραφείμ Τσιτσάγκωφ, δύνανται νά χαρακτηρισθούν επίσης άνακριβείς,** σύμφωνα με τούς Ρουμάνους συγγραφείς βιβλίου περί τής ΟΠ, οι όποιοι, μελετήσαντες τά σχετικά αυθεντικά ρωσικά κείμενα, γράφουν τά ακόλουθα²¹: α) **ότι δέν μαρτυρείται από τήν μελέτη των πηγών ότι ο έν λόγω Άγιος ήταν ιατρός,** αλλά αξιωματικός πυροβολικού στο ρωσικό στρατό (μετέπειτα χειροτονηθείς και μαρτυρήσας) β) **ότι άρνεϊται κατηγορηματικῶς ο ίδιος ότι ήταν όμοιοπαθητικός** και γ) **ότι δέν χορηγοϋσε όμοιοπαθητικά δυναμοποιημένα φάρμακα, αλλά φυτικά φάρμακα παρασκευαζόμενα με δική του μέθοδο.** Επίσης **ο Άγιος Ίγνάτιος Μπρατσιανίνωφ χρησιμοποιούσε φαρμακευτικά σκευάσματα, τά όποια δέν ήταν όμοιοπαθητικά, αλλά φυτοθεραπευτικά, παρασκευασμένα, δηλαδή, με κανονικό τρόπο, χωρίς νά έμπλέκωνται δυνάμεις, όλα «άλλοπαθητικά»[21].**
10. Η άποψη του συγγραφέως του πονήματος ότι **«Συνδιασκέψεις όπως αυτή του Βόλου (τό έτος 2013) δέν έχουν σχέση με τήν Όρθοδοξία»[22]** προκαλεί εύλογα έρωτηματικά· διότι στή Συνδιάσκεψη αυτή μετείχαν εκπρόσωποι όλων σχεδόν των Όρθοδόξων Πατριαρχείων και Όρθοδόξων Έκκλησιών, οι όποιοι και άπεφάνθησαν ότι και ή ΟΠ είναι άσύμβατη με τήν Όρθόδοξη πίστη. Διερωτᾶται εύλογα κάθε καλόπιστος άναγνώστης, **πώς τολμᾶ ο συγγραφέας νά διατυπώνη τέτοια κρίση για τούς αντιπροσώπους των Όρθοδόξων Πατριαρχείων, ότι δηλαδή δέν έχουν σχέση με τήν Όρθοδοξία,** ένῶ, μάλιστα, δέν είναι γνώστης τής θεολογικής έπιστήμης!
11. Όπως αναφέρθηκε και πριν, ο όρος **«ζωτική δύναμη»** κατανοεΐται τελείως διαφορετικά από τούς Πατέρες τής Όρθόδοξης Έκκλησίας άπ' ό,τι κατανοοϋν αυτόν οι όμοιοπαθητικοί· οι Πατέρες έννοοϋν με τόν όρο αυτόν τήν ιδιότητα

τῆς ψυχῆς μέ τήν ὁποία ζωοποιεῖται τό συνημμένο σῶμα. Ὁ συγγραφεύς τοῦ πονήματος ἐξισώνει τή ζωτική δύναμη καί τῆς προσδίνει χαρακτηριστικά ἠλεκτρομαγνητικοῦ πεδίου (!), **ἐνῶ συγχρόνως ἀποδέχεται πλήρως καί ἀνεπιφυλάκτως τίς ιδιότητες τῆς ζωτικῆς δυνάμεως ἢ στοιχειώδους οὐσίας, ὅπως περιγράφει αὐτές ὁ δεύτερος μέγας δάσκαλος τῆς ΟΠ, J T Kent: Ὅτι, δηλαδή, ἡ ζωτική δύναμη «εἶναι προικισμένη με μορφοποιητικό νοῦ», «διατηρεῖ τήν τάξιν στό ἴδιο το σύμπαν», «εἰσρέει... καί ζωοποιεῖ τά πάντα»[23]. Ἀσφαλῶς περιττεύει τό σχόλιο ὅτι τά ἀμέσως ἀνωτέρω παραπέμπουν δυναμητικῶς σέ Ἀνατολικές φιλοσοφικές δοξασίες, τελείως ξένες καί τελείως ἀσύμβατες μέ τήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική πίστη.**

Εἰδικά σχόλια στό «Ἐπίμετρο» τοῦ συγγραφέως

Ὁ συγγραφεύς τοῦ πονήματος γράφει ὅτι ἡ ΟΠ κατανοεῖ τόν ἄνθρωπο, τήν υἰεία καί τήν ἀσθένεια, ὅπως ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανική Θεολογία. Σέ ἐκδοθέντα, ὅμως, ὑπ' αὐτοῦ βιβλία στό παρελθόν γράφει μεταξὺ ἄλλων:

1. Ὅτι ἡ ζωτική δύναμη (ἢ ζωτική ἐνέργεια) -στήν ὁποία ἀποδίδει χαρακτηριστικά τά ὁποῖα ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία ἀποδίδει στήν ψυχή- ἔχει χαρακτηριστικά ἠλεκτροδυναμικοῦ πεδίου μέ ὀρισμένη συχνότητα συντονισμοῦ κ.τ.λ. (βλ. ἐνότητα Γα στά Γενικά Σχόλια).
2. Ὅτι ἡ ζωτική δύναμη (ἢ ζωτική ἐνέργεια ἢ συμπαντική ἐνέργεια-κατά τόν συγγραφέα τοῦ πονήματος- ἢ στοιχειώδους οὐσία) ἔχει κατά τόν J T Kent «μορφοποιητικό νοῦ...εἶναι τό αἴτιον τῆς ἀρμονίας ὅλων τῶν πραγμάτων... εἰσρέει καί ζωοποιεῖ τά πάντα» (βλ. ἐνότητα Α12 στά Εἰδικά σχόλια).
3. Ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται μέ τή διέγερση τοῦ δυναμικοῦ ἐπιπέδου διά τῆς χορηγήσεως τοῦ δυναμοποιημένου ὁμοιοπαθητικοῦ φαρμάκου, τοῦ ὁποίου ἡ δυναμητική συχνότητα εἶναι ἀρκετά ὅμοια μέ ἐκείνη τοῦ διαταραχθέντος δυναμικοῦ ἐπιπέδου. (βλ. ἐνότητα Γα στά Γενικά Σχόλια).
4. **Ὅτι ἡ ζωτική δύναμη (ἢ ζωτική ἐνέργεια) ἢ συμπαντική ἐνέργεια) τροποποιεῖται καί προσδιορίζεται ποιοτικά, καθῶς περνάει μέσα ἀπό τά τρία ἐπίπεδα τοῦ ἀνθρώπου καί ὅτι ὁ ὁ μόνος τρόπος νά «ἐπιζήσει» (ὁ ἄνθρωπος) μετά τό φυσικό θάνατο εἶναι νά ἐξελιχθῇ πνευματικά καί ψυχικά φθάνοντας στό βαθμό τῆς τελειότητος σ' αὐτά τά ἐπίπεδα ...καί ἔτσι θά παραμείνει μιά ἐνοποιημένη ὄντοτητα μέ ὁμοιογενῆ ἐνέργεια[24]). Αὐτή ἡ συμπαντο-ενεργειακή θεώρηση τοῦ ἀνθρώπου μετά θάνατον ἔχει καμμία σχέση μέ τήν Ὁρθόδοξη Πατερική διδασκαλία περί τοῦ τρόπου ὑπάρξεως μετά θάνατον ἢ ἀποτελεῖ φιλοσοφική καί θρησκευτική διδασκαλία Ἀνατολικῶν, ὁμοίως, θρησκειῶν;**
5. Ἡ ἀποψη τοῦ συγγραφέως ὅτι ὁ Θεός σχεδίασε τό ὅμοιο νά θεραπεύεται μέ τό

ὅμοιο, ἢ θεώρηση δηλαδή τῆς ΟΠ ὅτι τὰ διάφορα νοσηρά συμπτώματα θεραπεύονται μέ τή χορήγηση φαρμάκων, τὰ ὁποῖα χορηγούμενα στούς ὑγιεῖς προκαλοῦν παρόμοια νοσηρά συμπτώματα, οὐδαμοῦ στήν Ἁγία Γραφή ἢ στήν Πατερική Γραμματεία ἀπαντᾶ.

Περαιτέρω, εἶναι ἄκρως ἀνακριβές ὅτι ὁ καθένας μπορεῖ νά κατασκευάσει τὰ ὁμοιοπαθητικά φάρμακα, καθόσον ἀπαιτεῖται εἰδική καί πολύ χρονοβόρος «τελετουργία» (3 ὥρες τούλάχιστον!) γιά τήν παρασκευή τους, ἰδιαίτερα γιά τὰ μή διαλυόμενα [25]. Περαιτέρω, ἐπίσης χρονοβόρος καί ἐπίπονη εἶναι καί ἡ παρασκευή τῶν ἀηδῶν «νοσοδῶν» ὁμοιοπαθητικῶν φαρμάκων, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπό νοσοῦντες ἰστούς.

- 6. Ὅλως ἀστήρικτη καί ἀθεμελίωτη εἶναι ἡ ἄποψη τοῦ συγγραφέως ὅτι ἡ κατ' αὐτόν ὑπάρχουσα «γενική καί εἰδική ὁμοιοπάθεια» μεταξύ τοῦ ἀσθενοῦς καί τοῦ ὁμοιοπαθητικοῦ φαρμάκου ἀποτελοῦν «ἀξιώματα», τὰ ὁποῖα «θεμελιώνονται θεολογικά μέ κριτήριο τήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική Θεολογία». Ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, ἀπό τόν ὁποῖον δανείσθηκε ὁ συγγραφεύς τόν ὄρον «φυσικάς δυνάμεις ὁμογενεῖς» ἀναφέρεται στίς φυσικές ἰαματικές ιδιότητες τῶν βοτάνων - ὅπως αὐτές τούς ἐδόθησαν ἀπό τόν Θεόν [26]- **οἱ ὁποῖες οὐδεμία σχέση ἔχουν μέ τήν πρακτική τῆς ΟΠ θεραπείας.****
- 7. Ἀπαραίτητο εἶναι νά τονισθῇ ὅτι ἡ θεραπεία τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο καί κατά τόν Ἅγιο Συμεών -ὅπως καί μέ ὄλους τούς ὑπολοίπους Ἁγίους, Ἑλληνας καί Ρώσους- ἀναφέρεται στή μίξη καί ἔνωση, κατά Χάριν, τῆς θεότητος μέ ἕκαστον τῶν εἰς Αὐτόν πιστευόντων (βλ. σελ. 13) [27].**
- 8. Εἶναι ἀπορίας ἄξιον ἀπό ποῦ ἀντλεῖ τὰ ἐπιχειρήματά του ὁ συγγραφεύς προκειμένου νά ὑποστηρίξῃ ὅτι ὁ «νόμος τῶν ὁμοίων» ἀποτελεῖ νόμο τῆς φύσεως. Ἀκόμη ὅμως καί ἐάν κάποιος ἤθελε δεχθῇ τόν ἀνωτέρω νόμον ὡς νόμο τῆς φύσεως, ὁ νόμος αὐτός παραμένει κενός καί ἄνευ περιεχομένου, ἐάν τὰ ὁμοιοπαθητικά φάρμακα δέν «δυναμοποιηθοῦν», ἔννοια ἡ ὁποία οὐδαμοῦ ἀπαντᾶται σέ κείμενα τοῦ Ἁγίου Συμεών. Ὁ συγγραφεύς μέ μή καταληπτό σκεπτικό συνδυάζει τίς ὁμοιοπαθητικές ἀπόψεις καί ἀνακαλύπτει ἐρείσματα αὐτῶν σέ κείμενα τοῦ Ἁγίου Συμεών καί ἄλλων Ἁγίων!**

Ἀσφαλῶς τό μέγιστο πρόβλημα σχετικά μέ τήν ὁμοιοπαθητική θεραπεία εἶναι τό ἀναπάντητο ἐρώτημα πού ἀφορᾶ στή φύση καί στό μηχανισμό δράσεως τῆς «δυναμοποιήσεως», **θέμα γιά τό ὁποῖο ὁ συγγραφεύς τηρεῖ ἀπόλυτη σιγή. Ποῦ στηρίζεται ὁ συγγραφεύς τοῦ πονήματος νά ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ «δυναμοποίηση», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ θεμελιωδέστατη, κατά τούς ὁμοιοπαθητικούς, προϋπόθεση δράσεως τῶν ὁμοιοπαθητικῶν φαρμάκων θεμελιώνεται μέ κριτήριο**

τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Θεολογία;

Ὁ Hahnemann μᾶς πληροφορεῖ στό «ΟΡΓΑΝΟΝ» ὅτι τὴν ὁμοιοπαθητικὴ μέθοδο τοῦ τὴν ἀπεκάλυψε ὁ (ἀπρόσωπος) «Δημιουργός» [28] στόν ὁποῖον πίστευε, ἀλλὰ δέν διευκρινίζει, ἐάν ἡ ἀποκάλυψη ἀφοροῦσε μόνον στό «νόμο τῶν ὁμοίων» ἢ καί στήν, ἀπολύτως ἀπαραίτητη γιά τὴν ὁμοιοπαθητικὴ θεραπεία, «δυναμοποίηση». **Τόν ἴδιο ἀκριβῶς ἰσχυρισμό προέβαλε καί ὁ Edward Bach, ὅτι, δηλαδή, τοῦ ἀπεκάλυψε ὁ Θεός τό παγανιστικὸ «δι' ἀνθέων θεραπευτικὸ σύστημα»[29]!**

Μέ ἔμφαση πρέπει νά τονισθῇ ὅτι ὅλες οἱ προσπάθειες τῶν ὁμοιοπαθητικῶν νά δώσουν ἀποδεκτὴ ἐπιστημονικὴ ἐξήγηση σχετικῶς μέ τόν μηχανισμό δράσεως τῆς «δυναμοποιήσεως» ἔχουν πέσει εἰς τό κενό[30], ὥστε **οὐδεμία ἐπιστημονικὴ ὑπόθεση εἶναι δυνατόν νά διατυπωθῇ προκειμένου νά ἐρμηνευθῇ ἡ «θεραπευτικὴ» δράση τοῦ «δυναμοποιημένου» ὁμοιοπαθητικοῦ φαρμάκου.** Ἐπομένως, ἐάν ὑπάρχουν θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα μέ τὴ χρήση ὁμοιοπαθητικῶν φαρμάκων, θά πρέπει νά ἀναζητηθῇ σέ ἄλλη, μὴ ἐπιστημονικὴ περιοχὴ, ὁ μηχανισμός δράσεως.

- 9. Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἰσχυρίζεται ὁ συγγραφεὺς τοῦ πονήματος ὅτι «ὁ Hahnemann κατανοοῦσε τὴν Ἐπιστῆμη τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς Ἱατρικῆς μέσα στό πνεῦμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς», ὅταν ὁ Hahnemann δέν ἐπίστευε στήν ὑπαρξη Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐπαινοῦσε τόν Κομφούκιο, δέν ἀπεδέχετο τὰ θαύματα καί ἀποκαλοῦσε τόν Κύριο ὄνειροπόλο, οὐτοπιστή[31]!** Περαιτέρω, πῶς ἀβασάνιστα ταυτίζει τό «Αἰώνιο Πνεῦμα» τοῦ Hahnemann μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὅταν οἱ Πατέρες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἀποφεύγουν νά σχολιάσουν καί ὑπομνηματίσουν τὴν φράση «αἰώνιο Πνεῦμα» στήν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή (9, 14);
10. Σέ ἐπιστολή του πρὸς τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στις 12-4-1998, ὁ συγγραφεὺς **ὑποστηρίζει ὅτι: "Ἡ Ὁμοιοπαθητικὴ εἶναι μία καθαρῶς θεραπευτικὴ μέθοδος, ἡ ὁποία ἀνήκει ἀποκλειστικῶς στό χῶρο τῆς ἱατρικῆς καί δέν ἔχει καμία ἀπολύτως σχέση μέ τὴν θρησκεία καί τὴν ἐκκλησία". Πῶς συμβιβάζεται ἡ θέση του αὐτῆ μέ ὅλες τίς μετέπειτα ἀντίθετες θεωρήσεις του;**

Παρόμοια θέση πρὸς τὴν ἀμέσως ἀνωτέρω ὑποστηρίζουν καί οἱ συγγραφεῖς τῆς ἀνυπόγραφης "Ἐπιστολῆς Διαμαρτυρίας" φερόμενης ὡς ἀποσταλείσης ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Ὁμοιοπαθητικῆς Ἱατρικῆς πρὸς τὴν Ἐταιρεία Πατερικῶν Μελετῶν, τό ἔτος 2014: **ὑποστηρίζουν, δηλαδή, ὅτι δέν ἔχει θέση ἡ ἐμπλοκὴ τῆς Ἐκκλησίας σέ ἓνα "καθαρά ἐπιστημονικὸ ζήτημα"** (ἐννοοῦν ὅτι δέν ἔχει ἀρμοδιότητα ἡ Ἐκκλησία νά κρίνει τὴν ὁμοιοπαθητικὴ πρακτικὴ).

Στό παρόν κρινόμενο βιβλίο του, όμως, ο συγγραφέας (όπως επίσης και ο επιμελητής έκδοσης του επόμενου σχολιαζομένου βιβλίου, "Ομοιοπαθητική ιατρική και Ορθόδοξη παράδοση" **υπερθεματίζει και θερμώς υποστηρίζει τον ρόλο της Ορθόδοξης Έκκλησίας για την αξιολόγηση της Ομοιοπαθητικής**. Πώς νά εξηγήσει ο μέσος αναγνώστης αυτές τις όξενες αντιφατικές τοποθετήσεις των ομοιοπαθητικών;

Παρανόηση της φράσεως "τά ὅμοια τοῖς ὁμοίοις ἰῶνται"

Ὁ περί οὗ ὁ λόγος συγγραφέας γράφει ὅτι ἀποκρύπτονται κείμενα, τά ὁποῖα ἀποκαλύπτουν ὅτι ἡ ΟΠ εἶναι μία θεραπεία τελείως ἀθώα καί εὐεργετική γιά τήν ἀνθρωπότητα καί ὅτι πολλοί Ἅγιοι ἐπαινοῦν τήν θεραπεία τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο ὡς ἰατρική ἀρχή, τήν ὁποία μάλιστα ἐφήρμοσε κατά τήν θεραπεία (σωτηρία) τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἴδιος ὁ Χριστός.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ ἀρχή τῆς ΟΠ (*similia similibus curentur* -νά θεραπεύονται τά ὅμοια μέ τά ὅμοια) σημαίνει ὅτι "θεραπεύεται" μία **νοσηρή** κατάσταση μέ τη χορήγηση τοῦ ὁμοιοπαθητικοῦ φαρμάκου, **τό ὁποῖο προκαλεῖ σέ ὑγιεῖς παρόμοια νοσηρή κατάσταση**.

Οἱ Ἅγιοι τῆς Ορθόδοξης Ἐκκλησίας ἀναφερόμενοι στήν θεραπεία «τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο» ἐννοοῦν ὅτι ἡ σωτηρία τῆς βαρέως νοσοῦσης **ἀνθρωπίνης φύσεως** (ὁμοιο) ἐπετεύχθη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου διά τῆς προσλήψεως ὑπ' Αὐτοῦ **τῆς** (ἄνευ ἁμαρτίας) **ἀνθρωπίνης φύσεως** (διά τοῦ ὁμοίου), τῆς θεραπείας ὁμως ἐπιτευχθείσης διά τῆς (ἀνομοίου), ἀκτίστου καί ὑπερουσίου Θεότητος, ἡ ὁποία ἐθέωσε τήν προσληφθεῖσαν ἀνθρωπίνην φύσιν! Δηλαδή, τό θεραπεῦον "ὁμοιον" εἶναι ἡ **θεωθεῖσα** ἀνθρωπίνη φύση· **ἡ θέωση, ὁμως, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατέστη δυνατή διά τῆς ἀνακράσεως αὐτῆς μέ τήν (ἀνόμοιον) ἄκτιστον καί ὑπερούσιον Θεότητα**.

Ἐάν οἱ Ἅγιοι ἀπεφαίνοντο ὅτι ἡ θεραπεία τῆς νοσοῦσης ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπό τοῦ Θεανθρώπου ἦταν πραγματικά τυπική "τῆς ἀρχῆς τῶν ὁμοίων, **θά ἐπρόκειτο περί τεράστιας βλασφημίας, ὅπερ ἄτοπον**· διότι στήν περίπτωση αὐτή θά ἐφαίνετο ὡς ἰδική των παραδοχή ὅτι τά ἁγιαστικά μέσα (Μυστήρια) τῆς Ἐκκλησίας ("φάρμακα") θεραπεύουν τίς σωματικές νόσους καί τά διάφορα βδελυκτά πάθη (νοσηρά συμπτώματα) διά τῆς προκλήσεως παρόμοιων νοσηρῶν συμπτωμάτων καί ψυχικῶν παθῶν ἐπί ὑγιῶν!_

Ἐντύπωση ἐπίσης προκαλεῖ καί ὁ ἰσχυρισμός τοῦ συγγραφέα ὅτι «οἱ ὅροι τοῦς ὁποῖους χρησιμοποιεῖ ὁ Hahnemann δέν εἶναι μόνο ἐξωτερικά ὅμοιοι μέ τοῦς ὅρους τῆς Ἀγιοπατερικῆς Θεολογίας ἀλλά ἔχουν καί τήν ἴδια ἔννοια»! Χρησιμοποιοῦν οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἀντί τοῦ ὅρου ψυχῆ τόν ὅρο "πνευματοειδῆς ζωτική δύναμη" (στήν ὁποία μάλιστα ἀποδίδονται φυσικά χαρακτηριστικά

ήλεκτροδυναμικού πεδίου;). **Θεωρούν και αποδέχονται οι Άγιοι Πατέρες ότι οι νόσοι της ψυχής είναι δυνατόν να επηρεασθούν και να θεραπευθούν από τά όμοιοπαθητικά φάρμακα; Ποῦ γράφουν οι Άγιοι Πατέρες ότι «όλες σχεδόν οι ονομαζόμενες διανοητικές και ψυχικές αρρώστιες δεν είναι τίποτε άλλο από σωματικές αρρώστιες»[32] και ότι οι ψυχικές παθήσεις θεραπεύονται μόνο με ομοιοπαθητικά φάρμακα ...και κατάλληλη ψυχική συμπεριφορά... σάν επιβοηθητική ψυχική ενίσχυση[33]. **Είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτό από την Ὁρθόδοξη Χριστιανική Θεολογία ότι ἡ ζήλεια⁹, ὁ ἐγωϊσμός¹⁰, τό αἴσθημα ἀνωτερότητος¹¹ και οἱ ὁμοφυλοφιλικές τάσεις¹² εἶναι δυνατόν να θεραπευθῶν μέ ὁμοιοπαθητικά φάρμακα, ὅπως ὑποστηρίζουν οἱ ὁμοιοπαθητικοί;****

Εἶναι ἀνακριβέστατη και προκαλεῖ σύγχυση ἡ πληροφορία τοῦ συγγραφέως ὅτι ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ Τσιτσάγκωφ και ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κροντάνδης θεολογοῦν ὑπέρ τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς, ὅπως ἐννοοῦν τόν «νόμο τῶν ὁμοίων» οἱ ὁμοιοπαθητικοί. Ἡ τόσον προβληθεῖσα ἀπό τούς ὁμοιοπαθητικούς ὁμιλία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κρονστάνδης οὐδεμία σχέση ἔχει μέ τίς θεωρητικές ἀρχές και τόν «νόμο τῶν ὁμοίων» τῆς ΟΠ· ἀντιθέτως, στήν ὁμιλία του ὁ Ἅγιος θεολογεῖ ὅτι ἡ θεραπεία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπετεύχθη διὰ τοῦ παντελῶς ἀνομοίου, διὰ τῆς ἀκτίστου Θεότητος⁶, ἡ ὁποία ἐθέωσε τήν προσληφθεῖσαν ἀνθρωπίνην φύσιν! Περαιτέρω, κοινωνοῦντες, οἱ πιστοί τό Πανάγιον, θεωθέν Σῶμα και Αἷμα τοῦ Κυρίου θεραπεύονται ἀπό τή φθορά και τόν πνευματικό θάνατο, "τῆς θεότητος μιγνυμένης και κίρναμένης ἐκάστῳ τῶν εἰς αὐτόν πιστευόντων, και τούτου μετεληφόντων"²⁷ .

Ἐπίκριση

Ἀπό τή μελέτη τοῦ πονήματος τοῦ κ. ΓΒ μέ τίτλο «Μαρτυρία γιά τήν Ὁμοιοπαθητική Ἱατρική και τή σχέση της μέ τήν Ὁρθοδοξία» διαπιστώνονται τά ἀκόλουθα:

- 1. Ὁ συγγραφεύς τοῦ προαναφερομένου πονήματος ἀορίστως ἀναφέρει και ἀποδέχεται ὅτι ἔχει υἱοθετήσει στά βιβλία του και ὅτι ἐπανέλαβε θέσεις «μή ἔγκυρες» (σελ. 7 και 8), οἱ ὁποῖες δέν τόν ἐκφράζουν· ἐπίσης ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι «διείσδυσαν σέ βιβλία [τ]ου γιά τήν Ὁμοιοπαθητική διαστρεβλώσεις γύρω ἀπό τήν φιλοσοφία τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς... διότι δέν ἔγιναν ἀντιληπτές» (σελ.10). Ὡστόσο, **ἀποφεύγει ἐπιμελῶς νά ἀναφέρῃ συγκεκριμένα, ποῖες ἀκριβῶς εἶναι αὐτές οἱ «μή ἔγκυρες» θέσεις του και οἱ «διαστρεβλώσεις [του] γύρω ἀπό τήν φιλοσοφία τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς», ὥστε νά μπορῇ ὁ ὁποιοσδήποτε ἀναγνώστης νά κρίνῃ, ἐάν οἱ θέσεις τίς ὁποῖες σήμερα ἀσπάζεται ὁ συγγραφεύς εἶναι σύμφωνες μέ τήν Ὁρθόδοξη Θεολογία.****
- 2. Ὁ συγγραφεύς τοῦ προαναφερομένου πονήματος μάς πληροφορεῖ ὅτι «Πολλοί**

από αυτούς οι όποιοι έχουν άγιοπατερική θεολογική παιδεία και μελέτησαν τά συγγράμματά [τ]ου, ...*άδιαφόρησαν* για τά «*έμβόλιμα σημεία*» (έννοεί τά μή σύμφωνα μέ τήν Όρθόδοξη Θεολογία) τών συγγραμμάτων του. Από τά προαναφερθέντα σχόλια προκύπτει ότι *τά «έμβόλιμα σημεία» στά βιβλία τοῦ συγγραφέως εἶναι τόσο πολύ, σοβαρά και ὅπως ἀσύμβατα μέ τήν Όρθόδοξη Θεολογία, ὥστε δέν θεραπεύονται οἱ θεολογικές ἀστοχίες τοῦ συγγραφέως μέ τή διόρθωση τών «έμβόλιμων σημείων», ἀλλά μέ ἀπάλειψη πολλῶν, μεγάλων και οὐσιωδῶν κεφαλαίων και ἐνοτήτων μέ τίς ὁποῖες στήν πραγματικότητα ἀκυρώνονται και καταρρέουν ὅλες οἱ βασικές θεωρητικές ἀρχές και πρακτικές τῆς κλασικῆς ΟΠ!* Περαιτέρω, διερωτᾶται ὁ κάθε ἕνας *πῶς ἀδιαφόρησαν* (κατά τόν συγγραφέα τοῦ πονήματος) οἱ προαναφερθέντες «*γνώστες τῆς ἀγιοπατερικῆς θεολογίας*» και ἔκριναν μόνον σκόπιμο νά τόν πληροφορήσουν για τή συμφωνία του πού ἀφορᾶ στόν κοινό τόπο τών *τριῶν ἐπιπέδων τοῦ ἀνθρώπου και ὄχι για τίς τεράστιες και ὅπως ἀπαράδεκτες διαφωνίες τῆς ΟΠ μέ τήν Δογματική τῆς Όρθόδοξης Ἐκκλησίας. Δέν αἰσθάνονται τήν τεράστια εὐθύνη τους ἐνώπιον Θεοῦ και ἀνθρώπων;*

3. Από τά ἀναγραφόμενα στά Γενικά Σχόλια τοῦ παρόντος (σελ. 1 και 2) συνάγεται ἀδιαμφισβήτητα ὅτι *οἱ ὑποθέσεις πού διατυπώνονται ἀπό τούς ὑποστηρικτές τῆς Όμοιοπαθητικῆς δέν εἶναι σύμφωνα πρός τούς θεμελιώδεις νόμους τῆς Φυσικῆς και τῆς Χημείας. Ἐπομένως, ἡ Όμοιοπαθητική δέν ἔχει χαρακτηριστικά ἐπιστήμης, ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ συγγραφεύς τοῦ πονήματος, ἀλλά χαρακτηριστικά ἄλλου χώρου μή ἐπιστημονικοῦ!* Ἡ πλέον βαρύνουσα και καταλυτικῆς σημασίας ἀπόδειξη για τόν ἀνωτέρω ἰσχυρισμό εἶναι ὅτι ἡ *δυναμοποίηση* συνιστᾶ ἄκρως ἀπαραίτητη προϋπόθεση για τή δράση τών ὁμοιοπαθητικῶν φαρμάκων. Ἡ ἐφαρμογή, ὅμως, τών τεχνικῶν τῆς *δυναμοποιήσεως* δέν ἀντέχει σέ στοιχειώδη λογικό και ἐπιστημονικό ἔλεγχο. Θεωροῦμε ὅτι ἀκριβῶς για τόν τελευταῖο αὐτό λόγο και ὁ συγγραφεύς τοῦ πονήματος ἀποφεύγει ἐπιμελῶς νά ὁμιλήσῃ περί αὐτῆς και πολύ περισσότερο ἀποφεύγει νά ἰσχυρισθῆ ὅτι αὐτή εἶναι σύμφωνη μέ τήν Όρθόδοξη Θεολογία!
4. *Τό σχολιαζόμενο πόνημα χαρακτηρίζεται ἀπό τόσο πολλές ἀνακρίβειες, ὥστε αἰτιολογημένα εἶναι δυνατόν νά ἀμφισβητηθῆ ὁποιοδήποτε συμπέρασμά του.* Τοιουτοτρόπως:

α. Ὁ συγγραφεύς ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ καθένας μπορεί νά κατασκευάσῃ τά ὁμοιοπαθητικά φάρμακα (σελ. 34), ἐνῶ ὅπως προαναφέρθηκε ἡ διαδικασία αὐτή εἶναι ἄκρως ἐπίπονη και χρονοβόρος και ἀπαιτεῖ εἰδικές γνώσεις ἰδιαίτερα για τά ροσῶδη ὁμοιοπαθητικά φάρμακα.

β. Ο συγγραφέας γράφει ότι ο Άγιος Ιερομάρτυς Σεραφείμ ήταν ιατρός, ενώ δεν προκύπτει τέτοια πληροφορία από τίς πηγές. Ακόμη γράφει για τον ίδιο Άγιο ότι ήταν όμοιοπαθητικός, **ένώ ο Άγιος ήρνεϊτο κατηγορηματικώς ότι ήταν όμοιοπαθητικός!** Περαιτέρω, ο συγγραφέας δίνει την πληροφορία ότι ο Άγιος χρησιμοποιούσε δυναμοποιημένα όμοιοπαθητικά φάρμακα, **ένώ από τη μελέτη των πρωτότυπων πηγών προκύπτει ότι ο Άγιος έδινε φυτικά φάρμακα, ούδεμία σχέση έχοντα με τα όμοιοπαθητικά!**

γ. Ο συγγραφέας δίνει την πληροφορία ότι ο μακαριστός Όσιος Παΐσιος ο Αγιορείτης απέδεχετο υπό προϋποθέσεις τη χρήση της Όμοιοπαθητικής. **Αυτή η πληροφορία είναι ανακριβής** (βλ. ανωτέρω, σελ. 7-8).

δ. Είναι τελείως ανακριβές το γραφόμενο ότι η χρήση των διαφόρων όρων υπό του Hahnemann ταυτίζεται και έννοιολογικώς με εκείνη των Αγίων Πατέρων της Ορθόδοξης Έκκλησίας.

5. Αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται ο συγγραφέας, **η θεώρηση του Hahnemann για την αιτιολογία και τη θεραπεία των ψυχικών παθών είναι τελείως διαφορετική από εκείνη των Αγίων Πατέρων.** Ο Hahnemann θεωρεί ότι η αιτία των ψυχικών παθών είναι η διαταραχή της ζωτικής δυνάμεως, η οποία μπορεί να θεραπευθῆ με την χορήγηση των όμοιοπαθητικών φαρμάκων. Οι Άγιοι Πατέρες θεωρούν ότι η αιτία των ψυχικών παθών είναι η πολυποικίλος άμαρτία και αποστασία από το νόμο του Θεού. Ποῦ εἶδε καί πῶς τεκμηριώνει ο συγγραφέας τοῦ πονήματος τήν ταύτιση στήν ὡς ἄνω θεώρηση τοῦ Hahnemann μέ εκείνη τῶν Αγίων Πατέρων;
6. **Περαιτέρω, στό πόνημά του ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι τά ψυχικά πάθη (ζήλεια, ἐγωϊσμός κ.τ.λ.) δύνανται νά θεραπευθοῦν μέ χορήγηση όμοιοπαθητικῶν φαρμάκων!** Οι Άγιοι Πατέρες ὁμοφώνως ἀποφαίνονται ὅτι τά πάθη θεραπεύονται μέ τή βαθειά μετάνοια, τήν ποικίλη ἐκκλησιαστική ἄσκηση καί τήν Μυστηριακή ζωή. Ποῦ εἶδε καί ἐν προκειμένῳ τήν ταύτιση τοῦ Hahnemann μέ εκείνη τῶν Αγίων Πατέρων;
7. Δῆλον ὅτι οἱ προαναφερθέντες ισχυρισμοί εἶναι δυνατόν νά ὑποδηλώνουν ἔλλειψη γνώσεως τῆς Ορθόδοξης Θεολογίας καί Ἀνθρωπολογίας. Ακόμη, πῶς τεκμηριώνεται ὁ χαρακτηρισμός τοῦ Hahnemann, ὑπό τοῦ συγγραφέως ὡς «θεοφοβούμενου», **ὅταν ὁ Hahnemann συγκρίνει τόν Κύριο μέ τόν Κομφούκιο, θαυμάζει τόν τελευταῖο, ἀπορρίπτει τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, τόν Ὁποῖον, μάλιστα, ἀποκαλεῖ ὄνειροπόλο καί συναισθηματία³¹!**

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΣ

Όμοιοπαθητικοί, οι οποίοι δέν έχουν σχέση μέ τήν Όρθόδοξη Έκκλησία, στήν άπέλπιδα προσπάθειά των νά ύποστηρίξουν τόν "νόμον τών όμοίων" (τά όμοια νά θεραπεύωνται διά τών όμοίων -similia similibus curentur), ό όποϊος ύποτίθεται ότι έρμηνεύει -άορίστως έστω- τή δράση τών όμοιοπαθητικών φαρμάκων, καταφεύγουν στήν άύθεντία τοῦ Ίπποκράτους, ό όποϊος ύπεστήριζε ότι "τά όμοια είσίν όμοίσις ίάματα". Η προσπάθειά των όμως παραμένει μετέωρη και άτελέσφορη, διότι **ό Ίπποκράτης οὐδαμοῦ όμιλεῖ για "δυναμοποίηση". αλλά χωρίς "δυναμοποίηση" δέν νοεῖται**, κατά τούς όμοιοπαθητικούς, **όμοιοπαθητική θεραπεία**. έπομένως, ως μόνο "έρεισμά" των παραμένουν οι θεωρήσεις τοῦ Hahnemann περί "έκπνευματισμοῦ τῆς ὕλης", περί "πνευματοειδών διαταραχών" και άλλων μή έπιστημονικών δοξασιών. Περαιτέρω, **ό Ίπποκράτης γράφει, για άλλες περιπτώσεις, ότι "τά έναντία τοῖς έναντίοις είσίν ίάματα"**. όποτε, ή άπορία και ή άμηχανία τών όμοιοπαθητικών παραμένει, καθισταμένη βασανιστική.

Οι όμοιοπαθητικοί, οι οποίοι δηλώνουν πιστά μέλη τῆς Όρθοδόξου Έκκλησίας, βλέποντες τήν άμηχανία και τήν άπορία τών όμοϊδεατών τους εις τό νά τεκμηριώσουν τήν άρχή επί τῆς όποιας στηρίζεται ή όμοιοπαθητική, προσέτρεξαν σέ συγγράμματα τών Πατέρων τῆς Έκκλησίας· βρήκαν, λοιπόν, άρκετές άναφορές τών Πατέρων στίς όποιες διατυπώνεται γενικώς ή θέση ότι ή θεραπεία, τήν όποία χρησιμοποιεῖ ό Θεός, για νά σώση τό άνθρώπινο γένος άπό τήν άμαρτία και τό θάνατο, είναι εκείνη τοῦ όμοίου μέ τό όμοιο· τοιουτοτρόπως, ένόμισαν ότι έλυσαν τό πρόβλημά τους. **Η φράση, όμως, "τά όμοια τοῖς όμοίοις είσίν ίάματα"**, επί τῆς όποιας οι όμοιοπαθητικοί οίκοδομοῦν τό θεωρητικό και πρακτικό ύπόβαθρο τών δραστηριοτήτων τους, **οὐδεμία σχέση έχει μέ τά άνάλογα γραφόμενα τών Πατέρων τῆς Έκκλησίας**.

Οι Άγιοι τῆς Όρθόδοξης Έκκλησίας (Έλληνες και Ρώσσοι) άναφερόμενοι στή θεραπεία «τοῦ όμοίου μέ τό όμοιο» έννοοῦν ότι ή σωτηρία τῆς βαρέως νοσοῦσης **άνθρωπίνης φύσεως** (όμοιο) έπετεύχθη έν τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου διά τῆς προσλήψεως ὑπ' Αὐτοῦ **τῆς (ένευ άμαρτίας) άνθρωπίνης φύσεως** (διά τοῦ όμοίου), τῆς θεραπείας **όμως έπιτευχθείσης διά τῆς (άνομοίου), άκτίστου και ύπερουσίου Θεότητος**, ή όποία **έθέωσε τήν προσληφθεῖσαν άνθρωπίνην φύσιν!** Δηλαδή, τό θεραπεῦον "όμοιον" είναι ή **θεωθεῖσα άνθρωπίνη φύση· ή θέωση, όμως, τῆς άνθρωπίνης φύσεως κατέστη δυνατή διά τῆς άνακράσεως αὐτῆς μέ τήν (άνόμοιον) άκτιστον και ύπερούσιον Θεότητα²⁷**.

Έάν οι Άγιοι άπεφαίνοντο ότι ή θεραπεία τῆς νοσοῦσης άνθρωπίνης φύσεως ὑπό τοῦ Θεανθρώπου ήταν πραγματικά τυπική "τῆς άρχῆς τών όμοίων", **θά έπρόκειτο περί τεράστιας βλασφημίας, όπερ άτοπον**· διότι στήν περίπτωση αὐτή θά έφαίνετο ως ίδική των παραδοχή ότι τά άγιαστικά μέσα (Μυστήρια) τῆς Έκκλησίας ("φάρμακα") θεραπεύουν τίς σωματικές νόσους και τά διάφορα βδελυκτά πάθη (νοσηρά συμπτώματα) διά τῆς προκλήσεως παρόμοιων νοσηρῶν συμπτωμάτων και

ψυχικῶν παθῶν ἐπί ὑγιῶν!

Ὅποια ἀβυσσαλέα διαφορά ἀπόψεων τῆς ΟΠ μέ τήν Ὁρθόδοξη Θεολογία!

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ:

"Ὁμοιοπαθητική ιατρική και Ὁρθόδοξη παράδοση", τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Ὁμοιοπαθητικῆς Ἰατρικῆς (ἐπιμεληθέντος καί συνταχθέντος ὑπό τοῦ κ. Βασιλείου Φωτιάδη).

Ἐρωτήματα, πού ἀφοροῦν στό β' μέρος τοῦ βιβλίου (σελ. 85-127)

1. Τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ περιεχομένου τοῦ βιβλίου (σελ. 1-82) δέν ἔχει σχέση μέ τόν τίτλο τοῦ βιβλίου. Συμφώνως πρός τόν τίτλο, ὁ σκοπός συγγραφῆς τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἐξέταση τῆς σχέσης τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς μέ τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση· ἀλλά τό θέμα αὐτό ἐξετάζεται μόνον στό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου (σελ. 85-127).
2. Πολλά ἀπό τά θέματα πού συζητοῦνται στό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου, τά ὁποῖα ἀφοροῦν στή σχέση τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς μέ τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση -καί ὁ ἔλεγχος τῆς ἀκριβείας τῶν ὑποστηριζομένων- ἀποτελοῦν ἤδη ἐπανάληψη τοῦ περιεχομένου τοῦ ἄνωτέρω βιβλίου τοῦ κ. Γ. Βυθούλκα -καί τῆς ἀσκηθείσης κριτικῆς σέ αὐτό- ὅποτε παρέλκει ἡ ἐπανάληψή τους.
3. Ἐντυπωσιάζει ἡ διαβεβαίωση τοῦ ἐπιμελητοῦ ἔκδοσης τοῦ βιβλίου ὅτι "...δέν ὑπάρχει καμία αξιόπιστη και επίσημη μαρτυρία ὅτι ἐπιδεινώθηκε ἡ ἐν Χριστῷ ζωή" τῶν "δύο εκατομμυρίων και πλέον μελῶν τῆς Ἐκκλησίας που δέχθηκαν μέχρι σήμερα τις υπηρεσίες της Ὁμοιοπαθητικῆς" (σελ. 86). Συνεζήτησε ὁ κ. ἐπιμελητής ἔκδοσης μέ τούς Πνευματικούς ὄλων αὐτῶν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ ἔδωσαν τήν ἄνωτέρω διαβεβαίωση;
4. Νομίζει ὅτι περιποιεῖ εἰς ἑαυτόν τιμῆν ὁ κ. ἐπιμελητής ἔκδοσης τοῦ κρινομένου βιβλίου, χαρακτηρίζοντας τούς ἀσκοῦντας κριτική στήν Ὁμοιοπαθητική -μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καί ἐντεταλμένοι ὑπό τῆς ἐπίσημης Ἐκκλησίας κληρικοί τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τῶν Αἰρέσεων- ὡς "**οργανωμένη και παθιασμένη ομάδα ατόμων**" (σελ. 87); *Τοιουτοτρόπως ἐκφραζόμενος, μήπως πρέπει νά ἐξετάσει τόν ἑαυτόν του, ἐάν ἔχει "ἐπιδεινωθῆ ἡ ἐν Χριστῷ ζωή του"; Μήπως πρέπει νά ἐξετάσει ἐπίσης τόν ἑαυτό του, ὅταν ἐξισώνει τούς ἀσκοῦντες κριτική στήν Ὁμοιοπαθητική μέ τούς Φαρισαίους;*(σελ. 94).
5. Αναφερόμενος ὁ κ. ἐπιμελητής ἔκδοσης στό ἐρώτημα, ἐάν ὁ Παράκελσος ἦταν ἡ αἰτία νά ἐμπνευσθῆ ὁ Χάνεμαν τή Ὁμοιοπαθητική -ὅπως ὑπεστήριζε ὁ Anthoy Cambell-, χαρακτηρίζει τά ἐπιχειρήματα τοῦ τελευταίου ὡς "γελοία"

- (σελ. 92). Δέν γνωρίζει ό κ. έπιμελητής έκδοσης τήν έκπεφρασμένη και δημοσιευμένη άποψη τοϋ διδασκάλου του, ό όποιος *ύιοθετεί τήν επίδραση τοϋ Παρακέλσου επί τοϋ Hahnemann γράφοντας*; ;[34].
6. Αποφαίνεται ό κ. έπιμελητής έκδοσης ότι τή σωστή άξιολόγηση τής όποιασδήποτε ιατρικής τήν κάνει ό άσθενής (σελ.94)· έχει ό συνήθης άσθενής τίς προϋποθέσεις νά κρίνει και νά άξιολογήσει μία μέθοδο θεραπείας; αύτή ή θέση είναι δυνατόν νά σταθῆ έπιστημονικώς;
  7. Αποφαίνεται ό κ. έπιμελητής έκδοσης ότι δέν έχει ή Όμοιοπαθητική χαρακτήρα σωτηριολογικό (σελ. 97-98). Δέν γνωρίζει ότι ό διδάσκαλός του γράφει σέ βιβλίο του ότι "η ομοιοπαθητική θεραπεία σώζει πραγματικά ψυχές... και βοηθά τον άνθρωπο να έλθει σε επαφή με τον Θεό"³⁴; **Αύτή ή διαβεβαίωση δέν έχει σωτηριολογικό χαρακτήρα**;
  8. Στήν ένότητα αύτή, έπιθυμούμε νά άπευθύνουμε έρώτηση στόν συγγραφέα τοϋ προλόγου του β' μέρους, όμότιμο Καθηγητή τής Θεολογικής κ. Γεώργιο Μαρτζέλο: Σέ ποίο όρθόδοξο Συναξαριστή άνευρε τήν πληροφορία ότι οί Άγιοι Ανάργυροι, Κύρος και Ίωάννης, διέκειντο "άκρως θετικά απέναντι στην ομοιοπαθητική ιατρική πρακτική";

Έρωτήματα, πού άφοροϋν στό α' μέρος τοϋ βιβλίου_

Πολλά από τά θέματα πού συζητοϋνται στό α' μέρος τοϋ βιβλίου -και ό έλεγχος τής άκριβείας των ύποστηριζομένων- άποτελοϋν ήδη έπανάληψη τοϋ περιεχομένου τοϋ άνωτέρω βιβλίου τοϋ κ. Γ. Βυθούλκα -και τής άσκηθείσης κριτικής σέ αύτό- όποτε παρέλκει ή έπανάληψή τους. Έπιπροσθέτως, όμως, έπιθυμούμε νά σχολιάσουμε τά ακόλουθα:

1. Νομίζει ότι περιποιεί εις έαυτόν τιμήν ό κ. έπιμελητής έκδοσης τοϋ κρινομένου βιβλίου, χαρακτηρίζοντας τούς άσκοϋντας κριτική στήν Όμοιοπαθητική ως **"ημιμαθείς, αδαείς και διαστροφείς"** (σελ.42, 55); *Τοιουτοτρόπως έκφραζόμενος, μήπως πάλι πρέπει νά έπανεξετάσει τόν έαυτόν του, εάν έχει "έπιδεινωθῆ ή έν Χριστώ ζωή του"*;
2. Στή σελ. 44 ό κ. έπιμελητής έκδοσης ύποστηρίζει ότι "η κλινική Όμοιοπαθητική όχι μόνο δεν αντιστρατεύεται και δεν αποποιείται τη συμβατική θεραπευτική, αλλά τουναντίον τη συμπληρώνει και τήν υποστηρίζει με έναν τρόπο σχεδόν ιδανικό". Στόν άφορισμό 76, στό ORGANON,[35] ό ίδρυτής τής Όμοιοπαθητικής (σελ. 29) Hahnemann, χαρακτηρίζει τήν "αλλοπαθητική" ιατρική (έννοεί τήν κλασσική ιατρική) **"κακοτεχνία", "τερατώδη έργασία", και ύπεύθυνη για "εγκλήματα" και "άπειρες ανωμαλίες"**. Κατά τόν ίδρυτή τής Όμοιοπαθητικής, Hahnemann, είναι άδιανόητος ό συνδυασμός τής κλασσικής **θεραπευτικής μέ τήν ομοιοπαθητική θεραπευτική**. Στόν άφορισμό 109, στό ORGANON, αναγράφεται ότι **"είναι αδύνατον, εκτός από τη γνήσια**

ομοιοπαθητική, να υπάρχει και μια άλλη αληθινή άριστη θεραπεία των δυναμικών ασθενειών", ενώ προσθέτει ότι είναι **"άθλια καθώς και φοβερά τα αποτελέσματα" ...της αλλοπαθητικής μεθόδου.** Η ίδια πρακτικώς πληροφορία, για τή θέση αυτή του Hahnemann, δίνεται και από τον διδάσκαλο τής εν Ελλάδι Ομοιοπαθητικής, κ. Γ. Βυθούλκα[36]. **Τίνος έπινόηση είναι ο θεραπευτικός συνδυασμός τής κλασσικής θεραπευτικής μέ τήν ομοιοπαθητική θεραπευτική, ο οποίος στήν ουσία άκυρώνει τήν ομοιοπαθητική θεωρία και πράξη; Μήπως ο θεραπευτικός συνδυασμός έπενόηθη, όταν διαπιστώθηκε κατά τήν πορεία τών παρελθουσών δεκαετιών ή θεραπευτική άστοχία τής ομοιοπαθητικής;**

3. Στή σελ. 19 του πονήματός του ο κ. έπιμελητής έκδοσης μάς πληροφορεί ότι ή "Ελληνική Εταιρεία Ομοιοπαθητικής Ιατρικής είναι η μόνη πού συμμετείχε στήν εκπαίδευση για την απόκτηση τίτλου σπουδών (Master) στην Κλασσική Ομοιοπαθητική του Πανεπιστημίου του Αιγαίου". Δέν πληροφορεί, όμως, τούς άναγνώστες του ο κ. έπιμελητής έκδοσης ότι:

α) τό Μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα σπουδών **θεσμοθέτηκε (ΦΕΚ 1912, τ. Δεύτερο, 29-12-2006), για νά διδάσκεται, από τελείως άσχετο μέ τήν Ιατρική Τμήμα,** από τό Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων (!!!) του Πανεπιστημίου του Αιγαίου β) **θεσμοθετήθηκε από τό Υπουργείο Παιδείας, χωρίς νά έρωτηθί οποιαδήποτε Ιατρική Σχολή τής Χώρας** γ) **θεσμοθετήθηκε, χωρίς νά υπάρχει αντίστοιχο Τμήμα βασικών έγκύκλιων** σπουδών στήν Ομοιοπαθητική, ώστε νά δικαιολογεΐται και ύπαρξη μεταπτυχιακών σπουδών σέ αυτό δ) **θεσμοθετήθηκε χωρίς τήν ύπαρξη διδασκόντων μέ διδακτορικό δίπλωμα στό γνωστικό αυτό αντικείμενο,** όπως προβλέπει ο νόμος για τή δημιουργία προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ε) **θεσμοθετήθηκε μέ τή δυνατότητα πρακτικής άσκησης τών "μεταπτυχιακών" αυτών φοιτητών άκόμη και σέ ιδιωτικά ιατρεία (!) ομοιοπαθητικών ιατρών,** άνευ οποιουδήποτε μεταπτυχιακής εκπαίδευσης ή άλλου πανεπιστημιακού τίτλου.

4. **Όσον άφορά στήν άξιολόγηση τών αποτελεσμάτων τής ομοιοπαθητικής θεραπείας υπό διεθνών οργανισμών, παραθέτομε περιληπτικώς τά ακόλουθα:**

α) Τό θεωρούμενο ως τό πλέον άξιόπιστο στό χώρο τής Ιατρικής έπιστήμης περιοδικό **Lancet** και ή παγκοσμίως γνωστή Mayo Clinic συνεπέραναν **ότι ή δράση τής ομοιοπαθητικής περιορίζεται σέ εκείνη του εικονικού φαρμάκου (placebo),** ενώ λείπουν έγκυρες, διπλές τυφλές μελέτες[37].

β) Είναι πολύ σημαντικό τό γεγονός ότι **τόσον ή EMA (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων) όσο και ο FDA (Άμερικανικός Οργανισμός Φαρμάκων) δέν**

έπιτρέπουν την αναγραφή θεραπευτικών ένδειξεων στα ομοιοπαθητικά σκευάσματα.[38]

γ) Άξιον επίσης αναφοράς είναι ότι τό έτος 2015 τό Ύπουργείο Ύγείας τής Αύστραλίας έκρινε ότι **...Ή όμοιοπαθητική δέν είναι άποτελεσματική σέ καμία άσθένεια.** Στήν ίδια μελέτη έπισημάνθηκε καί ή χαμηλή σέ σχέση μέ τά έπιστημονικά κριτήρια, ποιότητα τών μελετών, οί όποιες διενεργούνται στό χώρο τής όμοιοπαθητικής".[39]

δ) Τέλος, Ίατρικοί όργανισμοί όπως ή Έθνική Ύπηρεσία Ύγείας (National Health Service) τοϋ Ήνωμένου Βασιλείου, ή Άμερικανική Ίατρική Ένωση (American Medical Association), καί ή Όμοσπονδία τών Άμερικανικών Συλλόγων γιά τήν Πειραματική Βιολογία (FASEB) έχουν άνακοινώσει τά συμπεράσματά τους, σύμφωνα μέ τά όποια **"δέν υπάρχουν ποιοτικές άποδείξεις γιά τήν άποτελεσματικότητα τής όμοιοπαθητικής στήν αντιμετώπιση όποιουδήποτε προβλήματος ύγείας."**[40]

ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Άπό τά προαναφερθέντα φρονούμε ότι άβιάστως προκύπτουν τά ακόλουθα:

1. Ή θεωρία καί ή πράξη τής Όμοιοπαθητικής δέν έχουν χαρακτηριστικά έπιστημονικής μεθόδου.
2. Οί θεωρητικές άρχές καί ή πράξη τής Όμοιοπαθητικής είναι άσύμβατες μέ τήν Όρθόδοξη Άνθρωπολογία καί είναι δυνατόν νά άποβοϋν βλαπτικές τόσον έπί σωματικού όσον καί έπί ψυχικού έπιπέδου.

---

[1] Γ. Βυθούλκα. ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ. Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΧΙΛΙΕΤΙΑ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΥ Α.Ε., ΑΘΗΝΑ 2002, σελ. 18.

[2] Οάνα Ιφτίμε, Αλέξαντρου Ιφτίμε. ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ. Γραφικές Τέχνες «ΜΕΛΙΣΣΑ», ΑΣΠΡΟΒΑΛΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, 2014, σελ. 67-70.

[3] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ. ΟΡΓΑΝΟΝ της θεραπευτικής τέχνης. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, ΑΘΗΝΑ 2010, σελ. 297-300.

[4] Οάνα Ιφτίμε, Αλέξαντρου Ιφτίμε, σελ. 34-42.

[5] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ, σελ. 32-33.

[6] Οάνα Ιφτίμε, Αλέξαντρου Ιφτίμε, σελ. 13.

[7] Ξ.,ά.

[8] Οάνα Ιφτίμε, Αλέξαντρου Ιφτίμε, σελ. 149.

[9] George Vithoukas. Classical Homeopathy for Anxiety & Jealousy. Groma Publishers, Baar, Switzerland, 2004, p 258.

[10] George Vithoukas, p 200.

[11] George Vithoukas, p 195.

[12] George Vithoukas, p 235-236.

[13] Γιώργου Βυθούλκα. Η Επιστήμη της ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ. Εκδόσεις Κέντρου Ομοιοπαθητικής Ιατρικής. Αθήνα, 1990, κεφ. 5, 6, 7 (σελ. 84-116).

[14] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ, σελ. 256.

[15] Γ. Βυθούλκα. ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ. Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΧΙΛΙΕΤΙΑ, σελ. 106.

[16] Γιώργου Βυθούλκα. Η Επιστήμη της ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ, σελ. 100.

[17] Αθανάσιος β. Αβραμίδης. Η Ομοιοπαθητική από το τίποτε οδηγεί στο πουθενά. Ιατρικό Βήμα, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1997, σελ. 62-63.

[18] Γ. Βυθούλκα. ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ. Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΧΙΛΙΕΤΙΑ, σελ. 18.

[19] Samuel Pfeifer, M.D. Healing at any price? Milton Keynes, England:Word Limited, 1988, p 68. (βιβλ. άναφ. 11 έν: David L. Brown. New Age Medicine, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://logosresourcepages.org/NewAge/na-med.htm>, Thomas Lindsley Bradford. The Life and Letters of Dr Samuel Hahnemann. Hom. World. Vol. XXIV, Ch. 29, p 363, διαθέσιμο στη διεύθυνση C:\Users\User\Desktop\The Life and Letters of Dr Samuel Hahnemann By Thomas Lindsley Bradford, M_D_Presented by Dr Robert Sutor.htm, Richard Haehl, M.D. Samuel Hahnemann. His Life and Work. B. Jain Publishers (P) Ltd, New Delhi-110 055, India, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://books.google.gr/books?id=wf2vl2ch9a4C&pg=PP1&lpg=PP1&dq=Richard+Haehl,+m.d+Samuel+Hahnemann+His+Life&source=bl&ots=pCggdW4xQS&sig=VUK_l9VStS0XvcQ0k2BpiFREo6o&hl=el&sa=X&ei=EZ83VPCLiaPnygOBs4CwCg&ved=0CEsQ6AEwBg#v=onepage&q=Richard%20Haehl%2C%20m.d%20Samuel%20Hahnemann%20His%20Life&f=false.

[20] Γιώργου Βυθούλκα. Η Επιστήμη της ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ, σελ. 100-101.

[21] Οάνα Ιφτίμε, Αλέξαντρου Ιφτίμε, σελ. 113-117.

[22] [22] Όπου σημειωτέον κατεδικάσθη ή ΟΠ ως έχουσα σχέση με άποκρυφιστικές μεθόδους και έπομένως είναι ασύμβατη με την Όρθοδοξία.

[23] Γιώργου Βυθούλκα. Η Επιστήμη της ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ, σελ. 80-81.

[24] Γεωργίου Βυθούλκα. Η ΝΕΑ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ. Εκδόσεις ΑΔΑΜ, 1998, σελ. 155.

[25] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ, σελ 299-305.

[26] ΑΓΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, ΕΚΔΟΣΗ Ι.Μ. ΣΤΑΥΡΟΝΙΚΗΤΑ. ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, 2011, σελ. 250-251.

[27] ΑΓΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, σελ. 252.

[28] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ, ύποσημείωση στον άφορισμό 12, σελ. 104-105.

[29] Οάνα Ιφτίμε, Αλέξαντρου Ιφτίμε, βιβλ. άναφ. 52, σελ. 99-101.

[30] Οάνα Ιφτίμε, Αλέξαντρου Ιφτίμε, σελ. 34-49.

[31] , Richard Haehl, M.D. Samuel Hahnemann. His Life and Work. B. Jain Publishers (P) Ltd, New Delhi-110 055, India, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://books.google.gr/books?id=wf2vl2ch9a4C&pg=PP1&lpg=PP1&dq=Richard+Haehl,+m.d+Samuel+Hahnemann+His+Life&source=bl&ots=pCggdW4xQS&sig=VUK_l9VStS0XvcQ0k2BpiFREo6o&hl=el&sa=X&ei=EZ83VPCLlaPnygOBs4CwCg&ved=0CEsQ6AEwBg#v=onepage&q=Richard%20Haehl%2C%20m.d%20Samuel%20Hahnemann%20His%20Life&f=false.

[32] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ, άφορισμός 215, σελ. 256.

[33] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ, άφορισμός 228, σελ. 262-263.

[34] Γ. Βυθούλκα. ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ. Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΧΙΛΙΕΤΙΑ, σελ. 18.

[35] ΣΑΜΟΥΗΛ ΧΑΝΕΜΑΝΝ. ΟΡΓΑΝΟΝ της θεραπευτικής τέχνης. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, ΑΘΗΝΑ 2010, σελ. 170.

[36] Γιώργου Βυθούλκα. Η Επιστήμη της ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ. Εκδόσεις Κέντρου Ομοιοπαθητικής Ιατρικής. Αθήνα, 1990, (σελ. 122).

[37] Ιεραπετράκης Γ.Μ., «Φαινόμενο placebo», Εκδόσεις Πασχαλίδη, Αθήνα, σελ. 62-71 (2001). - Shang A., Huwiler-Muntener K., Nartey L., Juni P., Dorig S., Sterne J.A., Pewsner D., Egger M., “Are the clinical effects of homeopathy placebo effects? Comparative study of placebo-controlled trials of homeopathy and allopathy”, Lancet, Aug 27-Sep 2: 366 (9487), 726-732 (2005). - Linde K., Clausius N., Ramire G., Meichart D., Eitel F., Hedges L.V., Jonas W.B. « Are the clinical effects of homeopathy placebo effects? A meta-analysis of placebo-controlled trials”, Lancet Sep 20: 350 (908), 834-843 (1997). - Altunc U., Pittler M.H., Ernst E., “Homeopathy for childhood and adolescence ailments: systematic review of randomized clinical trials”, Mayo Clinic Proceedings 81 (1), 69-75 (2007).

[38] National Center for Complementary and Integrative Health: www.nccih.nih.gov/health/homeopathy

[39] Baggoley C., “Review of the Australian Government Rebate on Natural Therapies for Private Health Insurance”, Australian Government, Department of Health, Apr. 2015.

[40] <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%BC%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE> (άνακτήθηκε 3-7-2017).

(Πηγή: aktines.blogspot.gr)